अत्र परशुरामो रक्षःकुलक्षयं करिष्यतीति व्यङ्ग्यस्य वाच्यस्य च समं प्राधान्यं।

"सन्धौ सर्व्वस्वहरणं विग्रहे प्राणनिग्रहः।
अन्वापदीननृपतौ न सन्धिर्न च विग्रहः"॥

अत्रान्वापदीनाख्ये नृपतौ दानसामादिमन्तरेण नान्यः प्रशमोपायः व्यङ्ग्यं व्युत्पन्नानामपि झटित्यस्फुटं।

"अनेन लोकगुरुणा सतां धर्म्मोपदर्शिना।
अहं व्रतवती स्वैरमुक्तेन किमतः परं"॥

अत्र प्रतीयमानोऽपि शाक्यमुनेस्तिर्य्यक्योषिति बलात्कारोपभोगः स्फुटतया वाच्यायमान इत्यगूढं।

"वाणीरकुड्डुड्डीणमउणिकोलाहलं सुणन्तीए।
घरकम्मवावडाए वहूए सीअन्ति अङ्गाइं" * ॥

अत्र दत्तसङ्केतः कश्चिल्लतागृहं प्रविष्ट इति व्यङ्ग्यात् "सीदन्त्यङ्गानि" इति वाच्यस्य चमत्कारः सहृदयसंवेद्य इत्यसुन्दरं। किञ्च यो दीपकतुल्ययोगितादिषु उपमाद्यलङ्कारो व्यङ्ग्यः स गुणीभूतव्यङ्ग्य एव। काव्यस्य दीपकादिमुखेनैव चमत्कारविधायित्वात्। तदुक्तं ध्वनिकृता।

"अलङ्कारान्तरस्यापि प्रतीतौ यत्र भासते।
तत्परत्वं न काव्यस्य नासौ मार्गो ध्वनेर्म्मतः"॥

---

* वाणीर इति। वाणीरकुड्डोड्डीनशकुनिकोलाहलं शृण्वन्त्याः। गृहकर्म्मव्यापृतायाः वध्वाः सीदन्ति अङ्गानि ॥ सं० ॥ कुड्डो लताग्रहमिति चण्डीदासः ॥ टी० ॥